

Krč se največkrat opazuje v mestih pri prašičih, ki se krmijo z odpadki iz hotelov in mesarij. V taki krmi so razne take snovi, ki razdražijo možgane. Večkrat v jednom hlevu vsi prašiči zbole. Tudi so že vsi mladiči od kake navidezno zdrave svinje zboleli. Tukaj se ne ve, ali se je nagnjenost do bolezni podedovala, ali pa prihaja od kake še neznane okužljive snovi.

Da krč ne bode prašičev napadal, glej pred vsem na snažnost v hlevu in zlasti v koritu. Če v koritu zastaja hrana, ki se spridi, potem živali tudi rade zbole. Skrbeti pa moraš tudi za sveži in čisti zrak. Priporoča se tudi živalim, ki že lahko boleajo, dajati le lahko prebavljivo hrano, posneto ali kislo mleko, kuhano korenje in repo. Odločene bolne živali po letu večkrat po glavi polivaj z mrzlo vodo, da se dobro shlade. Dajej pa jim tudi kako čistilo. Če žival še jè, daj čistilo v jed, drugače mu ga moraš namazati na jezik.

Sploh je pa te bolezni kakor mnogo drugih, živali ložje obvarovati s tem, da skrbi za čistost v hlevu in za zdravo krmo, nego jih pa pozneje ozdraviti.

Kmetijske raznoterosti.

Novo sredstvo proti podganam. Cloéz priporoča žvepljeni ogljik kot zanesljivo sredstvo proti podganam. Meter dolga cev kaci 20 milimetrov v primeru, ki ima na zgornjem koncu lijak iz bele pločevine, na spodnjem koncu pa majhne luknjice, vtakne se precej globoko v jedno podgansko luknjo, ko so se poprej druge z opeko založile. V lijak se vlije 50 gramov žvepljenega ogljika. Čez nekaj minut se iz luknje izvleče cev in luknja zadela s prstjo. Jednako se stori pri drugih luknjah.

Sredstvo proti polžem. V vlažnih poletjih polži napravljajo veliko sitnosti vrtnarjem. Te neljube goste preženeš s tem, da po razorih položiš majhne zvezke slame. Polži po noči zlezejo na slamo, kjer je gorkeje. Zjutraj slamo preišči in polže pomori. Seveda moraš slamo večkrat premeniti, ker polži le tako dolgo gredo nanjo, dokler je suha.

Krmljenje zmrzle repe ali krompirja. Ako ti repa ali krompir zmrzne, jo lahko pokrmiš, če jo poprej deneš v mrzlo vodo. Čez nekaj ur je repa ali pa krompir že dober za krmljenje. Nikakor pa ne čakaj, da bi repa ali krompir se pri gorkejšem vremenu otajala.

Sadjarstvo v gozdu. Dosedaj v gozdih k večjemu dobiš kako lesnjiko ali drobnico. Skušnjo so pa pokazale, da v gozdih dobro vspevajo raznovrstna pozna jabelka in hruške. Posebno se priporoča takih dreves nasaditi ob potih in presekah.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

262.

Stanley gré po drugove. Neprijazne obale. Grob.

Mej tem Stanley ni pozabil svojih drugov, katere je bil ostavil v Kaghehyi-u, in sklene, da pojde sam po nje. V ta namen mu je obljubil Mtesa čolnov, kolikor jih bode treba. Vladar je odredil za to jednega

od svojih pomorskih glavarjev Magasso, da spremlja Stanleya in nabere ob obali na ozemlju Ugande 30 pirog, v katerih naj pripelje ekspedicijo.

Stanley se je poslovil z Mteso in obljubil da se kmalu povrne s svojimi drugovi. Dne 16. aprila dade razviti ameriško zastavo na ladiji „Lady Alice“, vkrca se, in mej gostim streljanjem odpluje proti jugu; spremljal ga je Magassa z 10 čolni.

Stanley je bil toli dobro sprejet v Ugandi, imel je toliko dokazov o plemenitosti Mtese in o strahu, ki ga vsi služabniki dvorski imajo pred cesarjem, da ni čisto nič dvomil radi čolnov, kateri so mu bili obljubljeni. Ko pa je drugega dne videl, da jih še ni, podrezal je Magasso in opomnil naloge, ki jo je dobil od svojega vladarja.

Nesreča, da niso bili več pred samim Mteso. Magassa ni bil več tisti, in je vsak dan jasneje pokazoval, da je nesposoben in nevreden človek. Mesto da izvršuje svoje dolžnosti, uganjal je burke po ladiji, in ko mu je to Stanley očital, zatrjeval ga je v svojej udanosti. Ali čolnov še le ni bilo, in kje jih hoče dobiti, kedar izidejo z voda ugandskih?

Nekaj dni pozneje je zaostal Magassa s svojimi ljudmi, češ, da nabere obljubljenih čolnov. Tudi hrane je bilo treba dobiti, ker je do malega že pošla. Stanley se je peljal dalje pustivši en čoln na določenem kraju, da more povedati Magassi, kodi naj se spusti za Stanleyem. Zadnja zaloga je že pošla, zadnji čoln, ki je še spremljal Stanleya, zapustil ga je, a Magasse še ni bilo od nikoder, da si ga je Stanley tu in tam pričakoval. Tega večera so bili ljudje na ladiji brez jedi. Kako jim je bilo pri srcu v zemlji do celega neznanej, v zemlji, o katerej se je zatrjevalo, da je zelo neprijazna tujcem. Stisnili so se vkup po klopeh, ki so jih napravili z vej in vesel in povesili glave. Stanley je bil sam v svojej kabini, prav za prav pod razpeto plahto. Tema je bilo, in lilo je kakor iz škafa.

Zjutraj so bili pred otokom Bambirehom, in ker je bilo videti, da je rodoviten, spustili so se proti obali, da se oskrbé s hrano, in da s stanovniki prijaznost naredé.

Ladija je bila že blizu obale, ko se vrhovi gora pokrijejo z množtvom ljudi. Ta čas zabuči tudi vojni krik Afričanov, katerega nobeden ne pozabi, ki ga je kedaj slišal. Z vseh strani so jeli odgovarjati novi glasovi, in jasno je bilo, da se domačini priготavljajo na sovražen sprejem tujcev.

Kaj je bilo storiti? Hrane ni bilo več, želodec je nemilo krulil, in vročina je bila strašna. Bodi kakor hoče, pluli so proti obali, in ko so iztaknili malo luko, zavozili so vanjo.

Ta hip je postala neprijaznost domačinov toli očividna, da Stanley zapové obstati, ali Safeni, vodja veslarjev, vmeša se: „Gospodar,“ veli mu, „tako je vedno s temi ljudmi. Oni kričé, preté, ali ne bojte se, ves krik se poleže, kakor hitro bodo slišali, da nič

Poučni in zabavni drobiž.

žalega ne nakanjamo. Sploh pa ne moremo izbirati, ako se obrnemo, odidemo brez hrane, in kje jo naj dobimo?"

Na ta razlog se ni nič dalo odgovoriti, in veslali so naprej. Mej tem, kakor je bilo videti, začeli so se domačini posvetovati. Potem so nekateri smehljajoč in s prijaznim izrazom lica zabredli v vodo in prišli prav k ladiji, tako da so se je mogli dotakniti. Začeli so jako prijazno govoriti, ali naenkrat so porinili ladijo k bregu, tu so jo pograbili in potegnili na suho dvajset korakov daleč.

To so storili kakor da si gori pogledal, in prizor, ki je nastal sedaj, ne dade se popisati. Črnci so zamahovali s kopji, pretili s strelicami, vihteli buzdo-vane okrog glave potnikom, tu je bilo skakanje, porivanje, krik, vsak je gledal, kako hoče več nahu-diti smelim tujcem, kako jih hoče pobijati, mesariti.

Ko je Stanley opazil nevarnost, koj je pograbil revolverje, in že je hotel izprožiti jih, ali Safeni ga poprosi, naj počaka in potrpi. Ker je strah prevzel vse ljudi ekspedicije, ker so vsi te misli, da se ni moči oteti na silen način, naredil je tudi Stanley miren obraz in se udal v božjo previdnost.

Mej tem so se bili zbrali glavarji, in začelo se je posvetovanje, katero je vodil sam kralj Bambireha. Mnogi domačini so šli za svojimi vodniki na zbor, drugi pa so dalje kričali in pretili. Najsmelejši so prišli prav k ladiji, da kljubujejo belemu človeku samemu, in jeden ga je tudi polasal. Stanley pograbi brezobraznika za roko in stisne mu jo tako, da je zacvilil od bolečin. In koj so kopja zamahnila, Stanley je bil v smrtnej nevarnosti.

Ni še bilo posvetovanje pri kraju, pojavi se dolga vrsta domačinov v vojskinej opravi. Obraze so si bili namazali, da so bili strašnejši videti, in po vsem kretanju je bilo lahko spoznati, da oni bodo navalili na potnike. Bobni so ropotali, in z vseh strani so prihajali vedno novi vojaki z divjim krikom.

Naenkrat je obstopilo 50 vojakov ladijo in z besnim kričanjem so jej pobrali in odnesli vesla. Jeden pa se je obrnil k Stanleyu ter mu zaklical: „Sedaj se bomo udarili! Ako ste ljudje, pripravite se!“

Kdo bi se tolkel s toliko nadmočjo, s tolikimi tisočinami! Stanley se umiri in reče odločno Safeniju: „Stopi za temi ljudmi, da ne bodo česa sumili. Vzemi to-le rudečo tkanino, češ, da se hočeš še dogovarjati ž njimi, ali na moj prvi poziv prileti nazaj.“

Na to se obrne Stanley k svojim črncem: „Kar se tiče vas, prijatelji moji, sedaj nam gré za življenje. Vstopite se kakor nehoté okoli ladije, položite roke na njó, in na prvo besedo, ki jo zaslišite iz mojih ust, uprite se z vso močjo v ladijo, da jo porinete k vodi. Ali se upate, kaj?“

„Zakaj ne, gospodar! Hočemo z božjo pomočjo.“

Safeni še ni bil naredil 100 korakov, ko Stanley zapové: „Porinite!“

Sizal. V Mehiki raste rastlina, ki se imenuje Sizal, katera ima še veliko bodočnost. Ta rastlina ima dolge in ozke liste, dolžine do 2 metrov. Če se ti listi posuše in izsučejo, se dajo porabiti za vrvi. Tem vrvim ne škoduje moča, ne prevelika suša, celo slana voda jih ne premoči.

Dolgi nohtovi na vzhodu. V nekaterih krajih na Kitajskem in v Anamu nosijo zlasti pobožni ljudje dolge nohtove. Ti nohtovi so znamenje, da dotičniki žive v samoti, oddaljeni od svetnih del in skrbij. Roka tacega Kitajca s skoro pol metra dolgimi nohtmi je kaj čudna videti.

Dr. Karol Avgust Dohrn. V začetku maja je umrl nemški narodopisec in zoolog Dohrn v 86. letu. Znan je bil kot ustanovitelj najstarše zoologične postaje pri Neapolju.

Sibirske rudninske vode. V minusinskem okraju v jenisejski guberniji je jezero Širo, ki je že davno znano zaradi svojih zdravilnih svojstev. Po preiskovanji zdravnikov ima ta voda, ki je gorka, mnogo rudninskih solij in je boljša nego je voda v Karlovih varih, Marijini kopelji in Vichy-ji. Tukaj se bodo dale prirediti toplice, ko bode dodelana sibirska železnica.

Novice.

— **Potrjeni deželni zakon.** Presvetli cesar potrdil je od deželnega zbora kranjskega skleneni zakon o vrenju potoka Mirue.

— **Osebne vesti.** Računski svetnik in predstojnik finančnega računskega oddelka v Ljubljani, g. Jakob Zabukovec šel je v pokoj in je dobil temu povodom naslov in čin višjega računskega svetnika. — Vpokojeni poveljnik 28. vojne divizije g. podmaršal vitez Wattek, ki je bival v Ljubljani, preseli se stalno v Gradec. — Namestni glavni učitelj na učiteljskem v Mariboru g. dr. Janko Bezjak imenovan je stalnim glavnim učiteljem na tem zavodu. — G. Anton Šiferer, sekundarij v deželni bolnici, bil je te dni v Gradci promoviran doktorjem vsega zdravilstva. Vpokojeni polkovnik g. Avgust Salomon dobil je viteški križ Franc Jožefovega reda.

— **V cerkev na ljubljanskem Rožniku** vlomili so pretečeni ponedeljek po noči tatje in so pobrali iz nabiralnikov ves denar. — Tudi iz Nevelj pri Kamniku se poroča, da so tatje vlomili v cerkev, se polastili nabiralnikov in jih spraznili, a k sreči niso dobili dosti v njih.

— **Ustanovni shod srednjemestne ženske podružnice sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** vršil se je na poziv domoljubne gospe Murnikove pri prav mnogobrojni udeležbi odličnih narodnih dam dne 25. t. m. v tukajšnjih čitalniških prostorih. Za predsednico bila je soglasno izvoljena gospa ces. svetnika soproga Marija Murnik, za nje namestnico gospa Franja dr. Tavčarjeva; za tajnico gospodična Ljudmila Foersterjeva, za nje namestnico gospa Terezina dr. Jenkova; za blagajničarico gospa Franja dr. Gregoričeva, za nje namestnico gospa Julija dr. Ferjančičeva; v odbor pa gospe: Marija dr. Bleiweisova, Marija Grassellijeva, Berta Kušarjeva in Uršula Souvanova. Kot pokroviteljice zglasile so se: gospa Franja dr. Tavčarjeva, gospodična Josipina Arce in gospa Uršula Souvanova. Predsednik družbi sv. Cirila in Metoda g. profesor Tomo Zupan in tajnik družbi g. Anton Žlogar sta zbor pozdravila s prav toplimi besedami in gosp. tajnik je še posebej navzočim damam razložil pomen in delovanje družbe sv. Cirila in Metoda. Tudi mi pozdravljamo novo podružnico najsrčneje in ji le želimo, da bi se lepo razvijala in dobro vspevala, ter da bi donesla obilo sadu v prid slovenskega šolstva.